

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3771
2026 - yil 09 - Fevral

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASI HUZURIDAGI
SANOAT, RADIATSIYA VA YADRO XAVFSIZLIGI QO'MITASINING
QARORI

**Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda
xavfsizlikni ta'minlash qoidalarini tasdiqlash to'g'risida**

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 24-dekabrda PF-224-son "Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasida davlat nazoratini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi [Farmoniga](#) muvofiq O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi qo'mitasi **qaror qiladi:**

1. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda xavfsizlikni ta'minlash qoidalari ilovaga muvofiq tasdiqlansin.
2. Mazkur qaror O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Atom energiyasi agentligi va O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi bilan kelishilgan.
3. Ushbu qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Qo'mita raisi
19-Yanvar 2026-yil
33 son

RAFIQOV ABDUVAQQOS
VOHIDOVICH

Kelishildi:

Direktor
07-Yanvar 2026-yil

AXMEDXADJAYEV AZIM
ISRILOVICH

Fanlar akademiyasi birincni vitse-
prezidenti
12-Dekabr 2025-yil

SAGDULLAYEV
SHAMANSUR
SHAXSAIDOVICH

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar
Mahkamasi huzuridagi Sanoat, radiatsiya
va yadro xavfsizligi qo‘mitasining
2026-yil 19-yanvardagi 33-son qaroriga
ILOVA

Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda xavfsizlikni ta’minlash QOIDALARI

Mazkur Qoidalar atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda xavfsizlikni ta’minlashga qo‘yiladigan talablarni belgilaydi.

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Ushbu Qoidalarda quyidagi tushunchalar qo‘llaniladi:

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bosqichi – atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasida belgilangan holatga erishishga qaratilgan, muayyan vaqt oralig‘ida amalga oshiriladigan tashkiliy hamda texnik chora-tadbirlar va yechimlar majmui;

ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasi – atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasida belgilangan, ushbu blok hamda unga qarashli binolar va inshootlarni o‘z ichiga olgan hudud (atom elektr stansiyasining boshqa (ishlab turgan) bloklari bilan umumiy bo‘lgan binolari, inshootlari, tizimlari va elementlari bundan mustasno);

ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot – O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tashkil etilgan hamda yadroviy qurilma va (yoki) saqlash punkti uchun mas’ul etib tayinlangan hamda o‘z kuchlari bilan yoki boshqa yuridik shaxslarni jalb etgan holda yadroviy qurilmani va (yoki) saqlash punktini ekspluatatsiya qilishga qodir bo‘lgan yuridik shaxs.

2. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishga tayyorlash hamda uni ekspluatatsiyadan chiqarish bo‘yicha faoliyat atom elektr stansiyasi bloki xavfsizligini asoslash bo‘yicha hisobot yoki ushbu hisobot asosida ishlab chiqilgan atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish dasturi, atom elektr stansiyasi bloki uskunalari va tizimlarini demontaj qilish ishlarining dasturi va jadvaliga, shuningdek atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bo‘yicha loyiha hujjatlariga muvofiq tasdiqlangan ekspluatatsiyadan chiqarish konsepsiyasiga muvofiq amalga oshirilishi zarur.

3. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda xavfsizlikni ta’minlash maqsadida ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot quyidagi choralarni ko‘rishi zarur:

xavfsizlik madaniyatini rivojlantirish;

bajariladigan ishlar sifatini ta’minlash bo‘yicha dasturlarni ishlab chiqish;

atom elektr stansiyasi blokini xavfsiz ekspluatatsiyadan chiqarish uchun zarur bo‘lgan uskunalar, tizimlar, binolar va inshootlarning ishga yaroqliligini ta’minlash hamda ularni soz holatda saqlash;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish ishlarini bajaruvchi xodimlarni tanlash, ularning tayyorgarligi va malaka darajasini nazorat qilish;

radioaktiv moddalar va radioaktiv chiqindilar bilan bog‘liq ishlarni amalga oshirishda ishlarning xavfsizligini, shuningdek ularni hisobga olish va nazorat qilishni ta’minlash.

4. Ko'p blokli atom elektr stansiyasi maydonchasida joylashtirilgan atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bo'yicha ishlar ushbu maydonchada joylashgan boshqa (ishlab turgan) atom elektr stansiyasi bloklarining xavfsizligiga ta'sir ko'rsatmasligi lozim.

5. Ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot atom elektr stansiyasi blokining loyihaviy xizmat muddati tugashidan kamida 5 yil oldin atom elektr stansiyasi blokini xavfsiz ekspluatatsiyadan chiqarish bo'yicha konsepsiya ishlab chiqishi zarur.

6. Atom elektr stansiyasi blokini xavfsiz ekspluatatsiyadan chiqarish bo'yicha konsepsiya quyidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olishi lozim:

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishning mumkin bo'lgan variantlari tavsiflanishi va taqqoslanishi, bunda ushbu blok ekspluatatsiyasi to'xtatilgandan keyingi radiatsiyaviy vaziyat prognozi hamda ekspluatatsiyadan chiqarish yakunida erishilishi rejalashtirilgan taxminiy (maqsadli) holatlarni;

ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot tomonidan tanlangan ekspluatatsiyadan chiqarish varianti, uni tanlash talablari hamda tanlovning asoslarini;

ekspluatatsiyadan chiqarish uchun to'xtatilgan atom elektr stansiyasi blokining ekspluatatsiyadagi konfiguratsiyasini;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda hosil bo'ladigan radioaktiv chiqindilarning umumiy miqdori (hajmi va faolligi), turi, toifasi va sinflarini baholash natijalarini;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishga tayyorlash va ekspluatatsiyadan chiqarish tadbirlar ro'yxati, tavsifi va bajarilish muddatini.

2-bob. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda xavfsizlikni ta'minlash

7. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish jarayonida ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasidagi radiatsiyaviy fonning qiymatini to'g'ri baholash maqsadida, uni joylashtirishdan oldingi davrga tegishli radiatsiyaviy fon ma'lumotlari olinishi kerak.

8. Ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot tomonidan atom elektr stansiyasi bloki xavfsizligini asoslash bo'yicha hisobot ishlab chiqilishi lozim. Hisobotda quyidagi texnik va tashkiliy chora-tadbirlar nazarda tutilishi lozim:

atom elektr stansiyasi blokining konstruksiyalari, tizimlari va elementlari uchun qo'llaniladigan materiallar hamda ularni tayyorlash bo'yicha talablar;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiya qilish davrida tizimlar, elementlar va xonalarning radionuklidlar bilan yuzaki ifloslanishini eng kam darajaga tushirishga qaratilgan texnologik yechimlar va usullar;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish davrida dezaktivatsiya va demontaj ishlarining texnik yechimlari, shu jumladan uskunani butunligicha yoki yirik qismlar bilan demontaj qilish hamda uni keyinchalik parchalash va (yoki) dezaktivatsiya maydonchalariga ko'chirish talablari;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish ishlarini bajarish uchun zarur bo'lgan blok tizimlari va elementlarining ro'yxati;

blok binolari va inshootlarning qurilish konstruksiyalari uchun yuk ko'tarish qobiliyatiga oid talablar;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish muddati davomida, shuningdek ekspluatatsiyadan chiqarish ishlari jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan yuklamalar to'g'risidagi ma'lumotlar;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish davrida ishlaydigan hamda ushbu jarayonni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan tizimlar va elementlarning ishchanligi, shu jumladan resurs tugaganda uskunalar va tizim elementlarini almashtirish orqali ularning uzluksiz ishlashini ta'minlashga oid talablar;

ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasida hosil bo'ladigan radioaktiv chiqindilarni qayta ishlash va (yoki) konditsiyalash hamda saqlash uchun mo'ljallangan qurilmalar va omborxonalarni joylashtirish mumkin bo'lgan joylar belgilanishi;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bo'yicha ishlarni bajarishda blokning asosiy tizimlari va elementlarini demontaj qilish va (yoki) dezaktivatsiya qilish texnologiyalari oldindan tanlanishi;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bo'yicha ma'lumotlar bazasini shakllantirish va yuritish tartibiga qo'yiladigan talablar (ekspluatatsiyadan chiqarishga tayyorgarlik ko'rish va uni amalga oshirish ishlarini rejalashtirish hamda bajarish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni qayd etish, to'plash, saqlash va taqdim etish vositalari hamda usullari);

atom elektr stansiyasining blokini ekspluatatsiyadan chiqarish jarayonida radiatsiyaviy xavfsizlikni asoslash to'g'risidagi ma'lumotlar;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda yuz berishi mumkin bo'lgan avariylarning tahlili;

radiatsiyaviy nazoratda qo'llaniladigan o'lchov vositalari, metrologik va uslubiy ta'minoti to'g'risidagi ma'lumotlar;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda fizik himoya tizimini asoslash to'g'risidagi ma'lumotlar.

9. Ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot atom elektr stansiyasi blokining "hayotiy" davrida atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish dasturi va loyihasini ishlab chiqish uchun xavfsizlikni ta'minlashga oid quyidagi ma'lumotlarni to'plashi va saqlashni ta'minlashi lozim:

atom elektr stansiyasi blokining tizimlari, elementlari va xonalarining radionuklidlar bilan ifloslanish darajasini baholash to'g'risidagi;

atom elektr stansiyasi blokining binolari, inshootlari, tizimlari va elementlarining texnik holatini o'rganish hamda qoldiq resursini tekshiruvlar natijalari to'g'risidagi;

atom elektr stansiyasi bloki xonalaridagi hamda ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasidagi radiatsiyaviy vaziyat, shuningdek ushbu blok to'xtatilgandan keyin ekspluatatsiyadan chiqarish uchun sanitariya-muhofaza zonasi va kuzatuv zonasi to'g'risidagi;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish jarayonida hosil bo'ladigan radioaktiv chiqindilarni joylashtirish maqsadida ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasidagi radioaktiv chiqindilarni saqlash punktlari va omborxonalarining mavjud (bo'sh) hajmlari to'g'risidagi.

10. Ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish dasturini ishlab chiqishi lozim. Ushbu dastur quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

atom elektr stansiyasi blokini uzil-kesil to'xtatilishigacha bo'lgan davrda ekspluatatsiyadan chiqarishga tayyorlash bo'yicha tadbirlarni;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishga tayyorlash jarayonini (mazkur jarayon blok uzil-kesil to'xtatilgan paytdan boshlab ekspluatatsiyadan chiqarish ishlari boshlanguniga qadar bo'lgan davr).

11. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda quyidagi tadbirlar amalga oshirilishi zarur:

radioaktiv chiqindilar bilan bog'liq tadbirlar;

atom elektr stansiyasi bloki uskunalari, tizimlari va qurilish konstruksiyalarini demontaj qilish va dezaktivatsiya qilish;

takroran foydalaniladigan materiallar bilan muomala qilish;

yuzaga kelishi mumkin bo'lgan radiatsiyaviy avariya oqibatlarini bartaraf etish;

radiatsiyaviy nazorat;

jisman himoya;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish jarayonida foydalaniladigan uskunalari, tizimlar, binolar va inshootlarni soz holatda saqlash, shuningdek ularning resurslari tugaganda hamda ta'mirlash imkonsiz yoki maqsadga muvofiq bo'lmaganda ularni almashtirish;

atom elektr stansiyasi blokining uskunalari, tizimlari va qurilish konstruksiyalarini konservatsiya qilish hamda yuqori faollikka ega uskunalardan foydalanish.

12. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishga tayyorgarlik ko'rish jarayonida ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot quyidagilarni ta'minlashi zarur:

atom elektr stansiyasi blokidan barcha yadroviy materiallar, shu jumladan yangi yadroviy yoqilg'i va ishlatib bo'lingan yadroviy yoqilg'ini chiqarib tashlash;

ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasi doirasida yadroviy yoqilg'ini maxsus uskunalari va transport vositalaridan foydalangan holda oldindan yo'nalishlar bo'yicha tashishni tashkil etish;

atom elektr stansiyasi bloki uskunalari va texnologik tizimlaridan radioaktiv moddalarni olib tashlash;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishga tayyorlash ishlarini bajarish uchun zarur bo'lgan hajmda atom elektr stansiyasi blokining binolari, inshootlari, tizimlari va elementlarini dezaktivatsiya qilish;

atom elektr stansiyasi blokidan foydalanish davrida unda to'plangan radioaktiv chiqindilarni qayta ishlash va konditsiyalash, ularni radioaktiv chiqindilar saqlanadigan omborga joylashtirish va (yoki) saqlash yoki ko'mib tashlash uchun ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasi chegarasidan tashqariga transportda tashish;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasini ishlab chiqish uchun atom elektr stansiyasi blokini kompleks muhandislik va radiatsiya tekshiruvidan o'tkazish, olingan natijalar bo'yicha hisobot tayyorlash;

mazkur Qoidalarning 3-bobiga muvofiq atom elektr stansiyasi blokini kompleks muhandislik va radiatsiyaviy tekshiruvdan o'tkazish;

kompleks muhandislik va radiatsiya tekshiruv natijalari hisobga olingan holda atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish dasturini yangilash;

tanlangan atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish varianti bo'yicha atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasini ishlab chiqish;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasi va dasturi asosida atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda xavfsizlikni asoslash bo'yicha hisobotni ishlab chiqish;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish jarayonida sifatni ta'minlash bo'yicha dasturni ishlab chiqish;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish jarayonida avariya sodir bo'lganda xodimlarni (ishchi-xizmatchilarni) himoya qilish bo'yicha chora-tadbirlar rejasini ishlab chiqish.

Ushbu Qoidalarning mazkur bandida ko'rsatilgan tadbirlar va ishlarni bajarish muddatlari atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish dasturida belgilanishi zarur.

13. Issiqlik ajratuvchi elementlar buzilishi hamda bo'linadigan materiallarning texnologik tizimlarga, konstruksiya elementlariga yoki issiqlik ajratuvchi elementlarni saqlash havzasiga tushishi oqibatida yuz bergan avariya so'ng atom elektr stansiyasi bloki to'xtatilgan taqdirda, ushbu blokni yadroviy xavfsiz holatga keltirish avariya oqibatlarini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish dasturiga muvofiq amalga oshirilishi lozim.

14. Kompleks muhandislik va radiatsiya tekshiruv natijalari to'g'risidagi hisobotda quyidagi ma'lumotlar ko'rsatilishi zarur:

o'tkazilgan tekshiruvning maqsadlari, vazifalari va hajmi;

tekshiruvni o'tkazishda qo'llanilgan o'lchash usullari hamda texnik vositalar to'g'risidagi ma'lumotlar;

tekshiruv jarayonida nazorat qilingan parametrlar va tavsiflar;

kompleks muhandislik va radiatsiya tekshiruv davomida olingan natijalar hamda xulosalar.

15. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasida atom elektr stansiyasi blokini xavfsiz tarzda ekspluatatsiyadan chiqarishni ta'minlovchi chora-tadbirlar nazarda tutilishi hamda unda quyidagilar keltirilishi lozim:

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bosqichlarining tavsifi hamda bosqichlarni bajarish ketma-ketligi;

ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasining chegaralari;

atom elektr stansiyasi bloki ekspluatatsiyadan chiqarilgandan keyingi yakuniy holatning tavsifi;

ko'p blokli atom elektr stansiyasida atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bo'yicha ishlarning ekspluatatsiya qilinayotgan boshqa atom elektr stansiyasi bloklariga ta'sir ko'rsatishi ehtimolini bartaraf etuvchi chora-tadbirlar (mazkur chora-tadbirlarni ishlab chiqish atom elektr stansiyasi loyihasini ishlab chiquvchi ishtirokida amalga oshirilishi kerak);

radiatsiyaviy xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha texnik va tashkiliy yechimlar;

atom elektr stansiyasi bloki xonalarida, ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasida, sanitariya-muhofaza zonasida va kuzatuv zonasida dozimetrik nazorat hamda radiatsiyaviy vaziyatni nazorat qilish hajmi, shuningdek radiatsiyaviy nazoratning texnik vositalariga qo'yiladigan talablari;

chiqarib tashlanadigan radioaktiv chiqindilar, shu jumladan ikkilamchi radioaktiv chiqindilar bo'yicha ularning miqdori (hajmi va faolligi), radionuklid tarkibi va sinfi, shuningdek radioaktiv chiqindilar bilan bog'liq ishlarni bajarish uchun konteynerlarning turi va qancha miqdorda kerakligiga oid talablar;

shamollatish tizimi (ventilyatsiya), gazni tozalash, changni bostirish va oqava suvlarni chiqarib yuborish tizimlarining texnik tavsiflari;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bosqichi yakunlangandan keyin atom elektr stansiyasi blokining holati (erishiladigan holat tavsifi);

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish paytida xodimlar nurlanishining minimallashtirish talablari;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishda sanoat, ekologik va portlash xavfsizligiga oid talablar;

ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasidagi radioaktiv ifloslanishni bartaraf etish natijalari;

tashqi ta'sirlardan himoya qilish usullari;

atom elektr stansiyasi bloki xodimlarini radiatsiyaviy avariya haqida ogohlantirish va xabardor qilish usullari;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bo'yicha ishlar yakunlangandan so'ng, loyihada belgilangan yakuniy holat hamda kelgusida ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasidan rejalashtirilayotgan foydalanish sharoitida saqlanib qolishi mumkin bo'lgan ionlashtiruvchi nurlanishning texnogen manbalari bilan bog'liq holda xodimlar va aholining nurlanish dozalarini prognoz baholash natijalari.

16. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishning har bir bosqichi yakunlangandan so'ng ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan blokning amaldagi holati ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasida belgilangan reja holatiga muvofiqligi tekshirilib, quyidagilar bo'yicha tahlil o'tkazilishi lozim:

atom elektr stansiyasi blokini qo'shimcha muhandislik va radiatsiya tekshiruvidan o'tkazish zarurati;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish dasturini va loyihasini yangilash zarurati.

17. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishning barcha bosqichlarida ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot tomonidan ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi blokining nazorat qilinadigan kirish zonasi chegaralari belgilanishi, shuningdek qo'riqlash signalizatsiyasi vositalaridan foydalanish va xodimlarning ushbu zonaga ruxsatsiz kirishining oldini olish bo'yicha choralar ko'rilishi kerak.

18. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish jarayonida har bir bosqich yakunlangandan so'ng rasmiylashtiriladigan ma'lumotlar quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

foydalanilgan texnologiyalar, demontaj va dezaktivatsiya qilish usullari va texnik vositalarini; radiatsiyaviy xavfli ishlarning har bir turi uchun xodimlarning olgan individual va jamoaviy nurlanish dozalarini;

atom elektr stansiyasi bloki xonalaridagi va ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasidagi radiatsiyaviy vaziyatini;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasida nazarda tutilgan qo'shimcha muhandislik to'siqlarini yaratish bo'yicha amalga oshirilgan ishlarni.

19. Atom elektr stansiyasini ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot blokni ekspluatatsiyadan chiqarishning har bir bosqichi boshlanishidan oldin quyidagi ko'rsatkichlar bo'yicha nazorat darajalarini belgilashi lozim:

atom elektr stansiyasi bloki xonalaridagi ishchi yuzalar hamda havo muhitining radionuklidlar bilan ifloslanish darajasini;

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish jarayonida atrof-muhitga radioaktiv moddalarning chiqarilishi va tashlanishi bo'yicha ruxsat etilgan (nazorat) darajalarini.

20. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarishning barcha bosqichlarida radiatsiyaviy nazoratning hajmi, usullari va texnik vositalari atom energiyasidan foydalanish sohasidagi normalar va qoidalar talablariga muvofiq belgilanishi va quyidagilar amalga oshirilishi zarur:

atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish ishlarini bajarayotgan xodimlarning individual dozimetrik nazorati;

muhandislik to'vushlarining butunligi va ishga yaroqliligi nazorati.

21. Tashqi nurlanish dozasining quvvati va (yoki) havodagi radionuklidlarning hajmiy faolligi nazorat darajalaridan oshishi ehtimoli mavjud bo'lgan joylarda atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish ishlari bajarilganda, nazorat darajasi oshganligi haqida xabar beruvchi tovush va yorug'lik signalizatsiyasiga ega radiatsiyaviy nazorat vositalari o'rnatilishi va ular soz holatda bo'lishi lozim.

22. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish jarayonida hosil bo'ladigan radioaktiv chiqindilar bilan muomalada bo'lishda Radioaktiv chiqindilar bilan muomalada bo'lishning xavfsizlik talablariga (ro'yxat raqami 3694, 2025-yil 28-oktabr) rioya qilinishi lozim.

23. Ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 10-yanvardagi 13-son qarori bilan tasdiqlangan Atom energiyasidan foydalanish sohasida faoliyat olib boradigan ekspluatatsiya qiluvchi tashkilotlar va boshqa yuridik shaxslar xodimlarini tayyorlash, qayta tayyorlash, ularning malakasini oshirish hamda ularni attestatsiyadan o'tkazish tartibi to'g'risidagi [nizomga](#) ko'ra atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bo'yicha ishlarni bajarishda, bajaruvchi va xizmatlar ko'rsatuvchi tashkilotlar xodimlarini tayyorlash, qayta tayyorlash hamda malakasi oshirilishini ta'minlashi kerak.

24. Ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi blokida avariya sodir bo'lganda: ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasini amalga oshirish uchun mas'ul tarkibiy bo'linma tomonidan atom elektr stansiyasining ma'muriy rahbariyati darhol xabardor qilinishi;

loyihani amalga oshirayotgan bo'linmaning ma'muriy rahbariyati avariyaning rivojlanishini to'xtatishi, xodimlar va aholining nurlanish dozalarini, shuningdek nurlanishga uchragan shaxslar sonini hamda atom elektr stansiyasi bloki xonalari va atrof-muhitning radioaktiv ifloslanishini eng kam darajaga keltirish choralarini ko'rish kerak.

3-bob. Atom elektr stansiyasi blokini kompleks muhandislik va radiatsiyaviy tekshirish

25. Atom elektr stansiyasi blokining kompleks muhandislik va radiatsiyaviy tekshiruvini quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

loyiha hujjatlarini o'rganish hamda ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan blokda amalga oshirilgan yechimlarning loyiha yechimlariga muvofiqligini tahlil qilish;

qurilish konstruksiyalari, tizimlar va asbob-uskunalaridan ekspluatatsiyadan chiqarish jarayonida foydalanishni asoslash maqsadida blokning ekspluatatsiya hujjatlarini tahlil qilish;

atom elektr stansiyasi bloki xonalari ichida va tashqarisida radiatsiyaviy vaziyatni tahlil qilish; qurilish konstruksiyalari, tizimlari va uskunalarining holatini uskunalar yordamida tekshiruvdan o'tkazish.

26. Atom elektr stansiyasi blokining binolari va inshootlarining muhandislik tekshiruvini natijalari quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

atom elektr stansiyasi bloki, shuningdek unga tegishli binolar va inshootlarning tavsifini;

atom elektr stansiyasi bloki qurilish konstruksiyalarining tekshiruv o'tkazilgan paytdagi haqiqiy texnik holati va ularning qoldiq resursi bo'yicha baholashni;

atom elektr stansiyasi blokini joylashtirish bo'yicha qabul qilingan texnik yechimlar ro'yxatini; elektr, issiqlik, gaz, havo va suv ta'minotining asosiy sxemalarini;

atom elektr stansiyasi bloki ishlab chiqarish binolari, inshootlari va xonalari o'rtasidagi texnologik hamda transport aloqalarining sxemalari va xususiyatlarini.

27. Atom elektr stansiyasi blokining ishlab chiqarish xonalarining muhandislik tekshiruv natijalari quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

atom elektr stansiyasi bloki belgilari, shuningdek qat'iy va erkin rejim zonalari bo'yicha xonalarining raqamlari va nomlari ko'rsatilgan to'liq ro'yxatini;

xonaning tavsiflarini (geometrik o'lchamlari, xona toifasi, portlash va yong'in xavfi sinfi, elektr xavfsizligi sinfi, havo almashinuvi darajasi, pol, shift va devor qoplamalarining tavsiflari, tirqishlar tavsiflari);

binolarda joylashtirilgan yoki binolar orqali tranzit o'tuvchi asbob-uskunalar, qurilmalar, tizimlar hamda kommunikatsiyalar ro'yxati va ularning texnik va massa-gabarit tavsiflarini;

tekshirish paytida uskunalar, qurilmalar va tizimlarning amaldagi texnik holati hamda ularning qoldiq xizmat muddati to'g'risidagi ma'lumotlarni.

28. Radiatsiyaviy vaziyat to'g'risidagi axborot quyidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olishi kerak:

gamma-nurlanish dozalarining quvvatlari, atom elektr stansiyasi bloki xonalaridagi alfa-va beta-zarrachalar oqimlarining zichliklari, atom elektr stansiyasi bloki xonalari havosidagi radioaktiv aerozollar va gazlarning konsentratsiyalarini;

atom elektr stansiyasi bloki binolari va inshootlaridan tashqaridagi gamma-nurlanish dozalari quvvatlari, ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasi hududining va atom elektr stansiyasi bloki binolari va inshootlari tashqi sirtlarining radioaktiv ifloslanish darajalari, shuningdek atmosferadagi radioaktiv aerozollar va gazlar konsentratsiyalarini.

29. Atom elektr stansiyasi blokini radiatsiyaviy tekshirish natijalari quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasi, sirtlar (devorlar, tomlar) va qoplamalar turi, radionuklidlar tarkibi, ularning faolligi ko'rsatilgan holda radioaktiv ifloslanishga uchragan obyektlari (atom elektr stansiyasi bloki binolari va inshootlari) ro'yxatini;

omborlarda to'plangan suyuq radioaktiv chiqindilar hajmlari, ularning solishtirma va integral faolligi, radionuklid va kimyoviy tarkibi, agregat holatini;

to'plangan qattiq radioaktiv chiqindilar hajmlari, ularning solishtirma va umumiy faolligi, radionuklid tarkibi, kimyoviy tarkibini;

atom elektr stansiyasi blokida mavjud bo'lgan qattiq va suyuq radioaktiv chiqindilar omborlarining to'ldirilganligi to'g'risidagi ma'lumotlarni;

dozalar quvvati va nurlanish maydonlari kartogrammalarini;

kommunikatsiyalar, omborxonalarining qurilish va himoya inshootlarining bo'linish mahsulotlari hamda boshqa radionuklidlar bilan ifloslanganlik darajasini.

30. Blok xonalarida radiatsiyaviy tekshiruv o'tkazilgandan so'ng atom elektr stansiyasida quyidagilar aniqlanishi lozim:

atom elektr stansiyasi bloki binolaridagi radioaktiv ifloslanish zonalari va ularning chegaralari;

nazorat qilinadigan foydalanish zonasi;

binolarda joylashgan yoki binolar orqali tranzit tarzda o'tuvchi uskunalar, tizimlar va qurilish konstruksiyalarining yuzasi radioaktiv modda bilan ifloslanish darajasi;

asbob-uskunalar va qurilish konstruksiyalari materiallarining tashqi sirtidan ichkariga qarab radionuklidlar bilan ifloslanish darajalari;

uskunalar ichidagi radioaktiv cho'kindilarning hajmi va nuklidlar tarkibi.

31. Radiatsiyaviy tekshiruvdan so'ng ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasida quyidagilar aniqlanishi kerak:

atom elektr stansiyasi hududidagi yer osti va yer usti suvlaridagi radionuklidlarning konsentratsiyasi va tarkibi;

atom elektr stansiyasi hududi tuprog'idagi radionuklidlarning konsentratsiyasi va tarkibi.

4-bob. Atom elektr stansiyasining blokini ekspluatatsiyadan chiqarish bo'yicha ishlarni yakunlash

32. Atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish ishlari atom elektr stansiyasi blokini ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasida belgilangan yakuniy holatga erishilganligi tasdiqlangandan keyingina tugallangan hisoblanishi lozim.

33. Atom elektr stansiyasi bloki ekspluatatsiyadan chiqarilgandan keyingi yakuniy holatga erishilganligini asoslash maqsadida ekspluatatsiya qiluvchi tashkilot atom elektr stansiyasi blokini yakuniy tekshiruvdan o'tkazishi hamda yakuniy tekshiruv natijalari bo'yicha hisobotni ishlab chiqishi kerak.

34. Yakuniy tekshiruv natijalari bo'yicha hisobotda quyidagilar ko'rsatilishi kerak:

yakuniy tekshiruvni o'tkazishda foydalanilgan o'lchov usullari va texnik vositalar to'g'risidagi ma'lumotlar;

yakuniy tekshiruv davomida olingan natijalar;

ekspluatatsiyadan chiqarilayotgan atom elektr stansiyasi bloki maydonchasida qolgan ionlashtiruvchi nurlanish manbalarining ko'p omilli ta'sirida xodimlar va aholining prognoz qilinayotgan nurlanish dozalarini baholash natijalari;

atom elektr stansiyasi blokining amaldagi holati ekspluatatsiyadan chiqarish loyihasida ko'rsatilgan atom elektr stansiyasi bloki ekspluatatsiyadan chiqarilgandan keyingi yakuniy holatga muvofiqligini asoslash natijalari.

5-bob. Yakuniy qoida

35. Mazkur Qoidalarning buzilishida aybdor bo'lgan shaxslar qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda javobgar bo'ladilar.